

УКРАЇНА

(19) UA (11) 41704 (13) U
(51) МПК (2009)
H01M 6/14МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ
НА КОРИСНУ МОДЕЛЬвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) ЕЛЕКТРОХІМІЧНЕ ДЖЕРЕЛО СТРУМУ

1

2

(21) u200809360

(22) 17.07.2008

(24) 10.06.2009

(46) 10.06.2009, Бюл.№ 11, 2009 р.

(72) ГАСЮК ІВАН МИХАЙЛОВИЧ, UA, ГРАБКО
ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА, UA, ЯКУБОВСЬКИЙ ПЕТРО
ПЕТРОВИЧ, UA(73) ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІ-
ВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА, UA(57) Електрохімічне джерело струму із літєвим
анодом, катодом на основі шпінельної структури і
неводним розчином електроліту, яке **відрізняєть-
ся** тим, що як катодно-активний матеріал викорис-
тано стехіометричну титанзаміщену літій-залізну
шпінель складу $\text{Li}_{0.8}\text{Fe}_{1.6}\text{Ti}_{0.6}\text{O}_4$.

Корисна модель належить до електрохімічних джерел струму, зокрема до джерел струму з літєвим анодом і неводним розчином електроліту.

Винахід може бути використаний для автоматичного живлення різноманітних електричних пристроїв і систем електроніки, що вимагають стабільної робочої напруги протягом тривалого часу. Розробка моделі є визначальним кроком в напрямку розвитку технологій в галузі тривольтових електрохімічних елементів.

Найбільш поширеними гальванічними елементами даного класу є елементи на основі Li/MnO_2 та $\text{Li}/\text{V}_2\text{O}_5$, що володіють питомою енергією порядку 200Вт-год/кг, і елементи типу Li/SOCl_2 [1], (питома енергія 650-800Вт-год/кг). Основними недоліками таких елементів є їх висока вартість, шкідливість для навколишнього середовища, значна енергозатратність при їх виготовленні та проблеми при утилізації відходів. Можливості покращення їх параметрів практично вичерпані через відносно невисокі значення максимального «гостьового» навантаження матеріалів - «господарів», які використовуються при їх формуванні.

Як варіанти вирішення цих проблем є застосування в якості катодно-активної речовини природних і штучних мінералів, що володіють шаруватою, каналною чи шпінельною структурою, такою як LiMn_2O_4 [2], $\text{LiNd}_{0.01}\text{Mn}_{1.99}\text{O}_4$ [3] та $\text{Li}_{0.5}\text{Fe}_{2.5}\text{O}_4$ [4]. Внутрішні порожнини яких дозволяють рухатись літію в різних кристалографічних напрямках.

Найближчим до запропонованого матеріалу є система $\text{Li}_{0.5}\text{Fe}_{2.5}\text{O}_4$, отримана твердофазним синтезом за температури спікання 1200°C протягом 6год. [5]. Однак розрядні криві літій-іонних елементів живлення на основі $\text{Li}_{0.5}\text{Fe}_{2.5}\text{O}_4$ мають нестабі-

льний, двохступінчатий характер, а сам матеріал низьку електропровідність, що робить його мало-придатним до використання як катодний матеріал, незважаючи на достатньо високі значення електрохімічних характеристик [5].

Таким чином, задача зводиться до знаходження такого катодно-активного матеріалу, який володів би високим значенням питомої електропровідності при збереженні зазначених питомих ємнісних і енергетичних характеристик.

Поставлена мета досягається шляхом використання в якості катодно-активного матеріалу електрохімічного джерела струму стехіометричної титан-заміщеної літій-залізної шпінелі складу $\text{Li}_{0.8}\text{Fe}_{1.6}\text{Ti}_{0.6}\text{O}_4$, піддану синтезній термообробці. Анодом в такому джерелі служить металічний літій, електролітом - одномолярний (1М) розчин тетрафторборату літію (LiBF_4) в γ -бутиролактоні.

Гальванічний елемент, створений на основі вищеписаних ключових засад, характеризується:

а) високим ступенем «гостьового» навантаження Li^+ (на формульну одиницю шпінелі) $x=7,27$;

б) горизонтальною ділянкою розрядної кривої із постійним значенням напруги $\sim 2,88$. В у широкому інтервалі залишкової розрядної ємності. На Фіг. приведено розрядну криву запропонованого елемента.

г) високим значенням питомої ємності ($\sim 1039\text{А}\cdot\text{год}/\text{кг}$) та енергії ($\sim 2992\text{Вт}\cdot\text{год}/\text{кг}$), що суттєво перевищує відповідні значення для відомих, широко застосовуваних у літєвих елементах, катодних матеріалів.

Приклад конкретного виконання

В якості катодно-активного матеріалу використано стехіометричну титан-заміщену літій-залізну

(19) UA (11) 41704 (13) U

шпінель загального складу $\text{Li}_{0.8}\text{Fe}_{1.6}\text{Ti}_{0.6}\text{O}_4$ отриману твердофазним синтезом із шихти, що містить 54,65% мас Fe_2O_3 ; 25,03% мас Li_2CO_3 , і 20,27% мас TiO_3 . Попереднє спікання розмеленої, гомогенізованої у кульовому млині і збрикетованої при допомозі 10% розчину полівінілового спирту суміші проводилось у муфельній печі на повітрі при температурі 900°C протягом 5 год. Охолоджені разом з пічкою брикети розмелювались в агатовій ступці, отриманий порошок піддавався гомогенізації із полівініловим спиртом шляхом перетирання через калібровану металічну сітку. Із отриманого порошку пресувались таблетки діаметром 17,25 мм і висотою 2-3,5 мм пресуванням у прес-формі при тиску 50 МПа. Завершальний синтез проводиться при температурі 1200°C протягом 5 год. Охолодження проводилось шляхом гартування у воді від температури синтезу.

На основі отриманого матеріалу формувалася катод для зазначеної електрохімічної комірки. Намазаний електрод на нікелевій сітці (катод) формували із суміші одержаного матеріалу з додаванням струмопровідної добавки сажі і зв'язуючої речовини - розчином в ацетоні тefлоновим порошком у співвідношенні 88:10:2% мас. Після висушування катоди просочувалися розчином електроліту (LiBF_4 у γ -бутиролактоні) при пониженому тиску і осушеній атмосфері. Елементи конструкції акумулятора струму після обезжирення в ацетоні промивалися дистильованою водою. Висушування деталей корпусу проводилося в муфельній печі протягом 1,5 год. при температурі $100-120^\circ\text{C}$. Літійовий анод напресовували на таку ж стрічку, після чого катод і анод поміщалися в корпус з 1М розчином LiBF_4 у γ -бутиролактоні і проводилася його

герметизація. Операції проводилися у рукавичному осушеному боксі з аргонною атмосферою. Після герметизації гальванічний елемент витримувалася при кімнатній температурі протягом 24 год.

Техніко-економічна ефективність запропонованого рішення у вузькому розумінні полягає в досягненні вищих за відомі на сьогоднішній день значень питомої розрядної енергії активного матеріалу катоду, підвищенні потужності літєвих елементів, одночасно знижуючи вартість одиниць ємності та енергії. В широкому аспекті - це очевидне розширення класу тривольтових електрохімічних джерел струму з широкими можливостями їх подальшого вдосконалення.

Джерела інформації:

1. А.Л.Пльов. Литиевые химические источники тока// Соросовский образовательный журнал.- 2001.-Т.7.-вып.3.- с.45-51.
2. Скундин А.М., Ефимов О.Н., Ярмоленко О.В. Современное состояние и перспективы развития исследований литиевых аккумуляторов. Успехи химии, 71 (4)2002.
3. S.T. Yang, J.H. Jia, L. Ding, M.C. Zhang. Studies of structure and cycleability of LiMn_2O_4 and $\text{LiNd}_{0.01}\text{Mn}_{1.99}\text{O}_4$ as cathode for Li-ion batteries. Electrochimica Acta 48 (2003) 569-573.
4. Анурова А.И., Леонова М.В., Подалинский Ю.А. Основные тенденции разработки химических источников тока в ОАО «НИИ «ИСТОЧНИК»»// Электрохимическая энергетика.- 2005.-т.5, №4.- с.274-276.
5. Патент №а200511903 "Літій-іонний електричний акумулятор". Остафійчук Б.К., Гасюк І.М., Угорчук В.В., Галігузова С.А., Кайкан Л.С. 27.01.2006.

